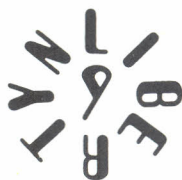

IV 9

LIBERTYN BLAD VOOR ALLE MENSEN

4e jaargang nr. 9 - 1970

redactie- en administratie-adres:

postbus 2332 utrecht.

postgiro: 1382777 t.n.v. „Libertijn“ te utrecht.

abonnementsprijs f 7,25 per jaar

losse nummers f 1,—

kopy te zenden aan:

betty gerritsen, schilperoortstraat 63 b, rotterdam-21

of postbus 2332 te utrecht of hoogst persoonlijk overhandigen aan één van de redactieleden.

bij voorbaat dank!

advertentietarief: soms voor niets, de rest op aanvraag.

redactie en medewerkers:

betty gerritsen — rotterdam; lex hegt — den haag;

hans nootenboom — utrecht; gerard mathôt — delft;

gerrit pelkman — rotterdam; hans nieuwhand — rijswijk-z.h.

grafiese verzorging en illustraties: aad hoogendijk — zeist.

druk: j. & d. v.d. horst — utrecht.

INHOUD:

REDAKTIONEEEL

ZUID-AFRIKA — HANS RUDY BOS

VRIJHEID VAN TWEE KANTEN — GERRIT PELKMAN

„EEN BEETJE GEOWEHOER“ — HANS NIEUWLAND

HUM GEVO? — LEX HEGT

OP BEZOEK BIJ DE REDAKTIE — A.H.

AAN EEN LOGIKUS — GERRIT PELKMAN E&A.

VERHAAL (over de blauwbilgorgel) — GERRIT PELKMAN

redactioneel en... nog méér open kamers!

Op de redactie ligt weer de zware taak om een verdwijnend redaktieel te bedanken. Zoals U uit de opsomming van redaktieleden heeft kunnen lezen verlaat Wim van Duyl met ingang van dit nummer de redactie. Uiteraard Wim van harte bedankt voor het meeschrijven, meedenken, meekritiseren enz. enz.

Tot slot nog een mededeling aan de lezers van Libertijn betreffende het OPEN-JE-KAMER-PLAN. Enkele van de redaktieleden hebben reeds diverse kamers op hun deugdelijkheid getest en wij kunnen U gerust stellen: Er kan geslapen worden en de verzorging is uitstekend. Hieronder volgen nog een paar adressen:

Loes Ouweeneel, Mariahoek 8, Utrecht.
Tel. overdag: 030-15649, 's avonds 030-18516.

Hennie van Egmond, Oudenoord 215, Utrecht.

Voor andere adressen, zie de vorige Libertijnen!

wie wil er nog meer zijn kamer OPENSTELLEN

.....

2

Doch gij en ik, verblinden,
Wij zagen hem niet gaan,
wij trachtten slechts te vinden
wat 't eigen harte zinde...

(J. de Corte: Meneer N.N.)

In haar wat anaal aandoende reinigingsdrift doet het bestuur van de Nederlandse Economische Hogeschool de zaak van de gastarbeiders ongewild veel goed. Dagelijks trekt een legertje van timide Marokkanen door de gangen en kamers van het enorme instutengebouw, en beweegt schoonmaakapparatuur van diverse soort over vloeren en bureaus van het personeel. Soms komt het tot een moeizaam gesprekje tussen deze schoonmakers en het wetenschappelijk personeel, en het blijkt regelmatig, dat de laatsten zich na zo'n conversatie nooit helemaal lekker voelen.

Ik was bezig in een reader over het structureel functionalisme, toen hij binnen kwam. „Come està?” vroeg hij zacht, somber voor zich uitkijkend en alles behalve antwoord verwachtend. Nu herinner ik me uit een grijs verleden wat „come està” betekent, en dus zei ik „gracias”. Gelukkig bleek hij wat Nederlands te beheersen, zodat wij elkaar een beetje konden verstaan.

Hij keek naar mijn ring, en vroeg, of ik die van een meisje gekregen had. „Neen, hij is van mijn moeder”. Ik liet hem de ring zien; hij probeerde hem aan zijn vingers te schuiven, maar hij paste zelfs niet op zijn pink.

„Werken twee jaar in Nederland. Vrouw in Marokko. Niet goed”, zei hij. Zijn stem was al die tijd somber vlak, en lusteloos. Van iemand die verdriet heeft, maar die berust, omdat er geen uitweg is. Omdat de machten waar hij tegenoverstaat te groot zijn.

Van het structureel functionalisme is die middag niet erg veel terecht gekomen.

ANTWOORDKAART

machtiging nr. 2181

utrecht

— jongeren —
HJSI
— centrum-humanisties —

3

STOUTE REDAKTIE

laatst kwam ik bij één van de redactieleden langs en daar bleek net een vergadering te zijn.
nu, je kent dat wel . . . je blijft dan gewoon.
'k moet zeggen . . . 't was leuk.
maar op één punt heb ik een enorme kritiek.
ik vind het zo jammer, dat die vlotte actieve redactie zich net zoals heel veel andere groepen in een bepaalde hoek laten drukken.
een hoek die eigenlijk niet zoveel terzake doet naar mijn gevoel,
een hoek van: „laten we het hier maar bij houden“,
erg jammer.
want er zijn zoveel andere belangrijker hoeken.
hoe kunnen een stelletje actieve jonge mensen in godsnaam de halve avond over de binnenlandse politiek praten? zo van: „die partij is toch eigenlijk wel links en die partij is zomaar aan het omzwaaien naar andere doelstellingen“.
ik snap dit niet.
ik weet wel, er moet nog zoveel veranderen
er zijn nog zoveel wantoestanden en scheve verhoudingen in allerlei vormen.
maar toch leven we ergens harstikke tof in ons hollandje.
vrijwel de meeste mensen kunnen zich een autootje en

• • • • •

**voor de niet_abonnee:
vul in
knip uit
en . . . stuur weg!!**

naam: _____
adres: _____
woonplaats: _____

**okee, ik abonneer mij op libertyn '71
en ontvang de verdere nummers
van '70 gratis!!**

een teeveetje permitteren.
en het gebeurt maar zelden dat mensen hier in ons land nou echt buiten moeten slapen, al geven sommige situaties wat problems.
en ik weet het, de gastarbeiders kunnen het dan moeilijk hebben met de uitzuigprijzen die ze soms moeten betalen.
maar hoe is het bij god mogelijk, dat men zich op zulke wanverhoudingen stort en fijn bij moedertje holland thuis blijft terwijl de indianen kunnen kiezen tussen slaaf of dood? en terwijl joodse gevangenen in arabiese kampen worden doorgemarteld, en griekse „zogenamde“ politieke misdadigers het nog slechter hebben dan de hond van de bureu die een rammelend busje aan zijn staart kreeg gebonden.
en als ik op teevee een reportage zie van ex-gevangenen die diepe vleeswonden aan armen, benen en geslachtsdelen hebben van de vele elektrische schokken die zij hebben moeten doorstaan, dan vind ik me afschuwelijk op en snap niet dat de overige wereld alleen maar toeziet.
daarom word ik een klein beetje kwaad op een libertijn-redactie die het zo belangrijk vindt „wat die partij gaat doen, en wat die andere partij het toch maar waardeeloos doet“,
sorry redactie, dat ik me zo vlug kwaad maak,
ik kan het niet helpen.

A.H.

• • • • •

verhaal

Ik ben geen al te beste zwemmer. De stroom was hier nog niet zo sterk, maar ik voelde toch, hoe ik langzaam meegetrokken werd. Om beurten probeerde ik schoolslag en crawl, maar het hielp niet. De gedachte aan verdrinken in een draaikolk maakte me er niet geruster op. Ik moet in paniek geraakt zijn en zinloos met mijn armen gezwaaid hebben. Toen voelde ik, hoe er iets scherps mijn hand schramde, die vervolgens stevig beetgepakt werd, om voor de rest van mijn lichaam uit naar de kant getrokken te worden.
Druipend en hijgend lag ik op mijn buik. Achter uit een keelgat klonk een schorre stem: „Dat scheelde maar een haartje“. Ik draaide me om, en keek in een paar paars-blauwe ogen. Daarna zag ik een salamander-achtige kop, met ongeveer de dubbele afmetingen van een mensenhoofd. De bek was een beetje geopend, en er hing een gespleten tong uit. Ik zag de punten van een paar lange, scherpe hoektanden in de bovenkaak. De huid was ook als van een reptiel: Bruinachtig groen. De neus bestond uit twee ovale gaten in de lange snuit. Er stonden twee ronde oortjes recht vooruit op de afgeplatte kop.
Ik moest even orde brengen in mijn gevoelens: De aanblik van de kop was niet bepaald vrouwenwekkend, maar de woorden waren het wel.
„Eh . . . dank U“, zei ik onzeker, „U hebt mijn leven gered“.
— Gaat het weer een beetje?

— Ik denk van wel.

Hij stak een klauwtje met drie korte vingertjes uit, die vingertjes liepen uit in scherpe, kromme nagels. Ik aarzelde nog om het klauwtje te pakken; hij moest een uitnodigend gebaar maken. De huid was niet glibberig, maar warm en leerachtig.

Aan de kop zat een tamelijk lange, maar dikke nek vast, die op een onbestemde plaats over ging in het lichaam van een nijlpaard. Ook de achterpoten waren van een nijlpaard, maar ze stonden meer naar achteren; hij kon rechtop lopen. Toen hij zich oprichtte bereikte hij een hoogte van — naar ik schat — twee en een halve meter.

Ik bedankte hem nogmaals en stelde mij voor. „Aangenaam” antwoordde hij. Hij keek op mij neer. Er gleden twee half doorschijnende vliezen van onder naar boven over de ogen. Toen voegde hij er zacht aan toe: „Ik ben de blauwbilgorgel”. Stilte. Dan: „Ga even mee, kijken of ik iets droogs voor je heb”. Toen hij zich omdraaide, zag ik, dat hij inderdaad blauwe billen had.

Gerrit

8 Basisgegevens, oorzaak en inspiratie:
Cees Buddingh, Puffenstuf, W.A. Mozart (van a tot z gelogen), Wilma, en een pilsje.

vrijheid van twee kanten

Ik denk, dat, als je een aantal mensen vraagt „Wat is vrijheid?“ dat de meeste antwoorden een variant zullen geven van „Vrijheid is, dat je kunt doen en laten wat je wilt“. Weinigen zullen er dan bij stilstaan, dat er naast een hele leuke kant, ook een beetje een moeilijke kant aan vrijheid zit.

Enerzijds is vrijheid: Beschikken over middelen die voldoende zijn om je doel te bereiken. Maar ook is vrijheid: De noodzaak om zelf je doel te kiezen. Want wie zijn eigen zin niet kan bepalen, die blijft uiteindelijk nog steeds een marionet.

De eerste kant van vrijheid is: De afwezigheid van obstakels, ruimte, de gelegenheid om je zin te krijgen. Vrijheid is hier afhankelijk van de middelen waarover een mens beschikt. Wie de meeste middelen heeft — geld, talent, mensen-achterzich, wapens — die is het meest vrij. Hij is dan ook vrij om de vrijheid van anderen te beperken, en als hij dat nodig vindt, dan zal hij dit ook doen. En zo ontstaat er in een democratische samenleving, waarin iedereen even „vrij“ is, automatisch een ongelijke verdeling van vrijheid. Net als met inkomen.

In fiete is dit verhaaltje al zo oud als de weg van Kralingen. Dat wordt duidelijk als we voor „vrijheid“, „macht“ invullen (want vrijheid is hier natuurlijk niet anders dan macht). Dan blijkt, dat er een ongelijke verdeling van macht in een samenleving bestaat, oftewel, dat sommige mensen machtiger zijn dan anderen. Een waarheid als een stamboekvestapel.

Dit even concreter toepassen: Wanneer sommige mensen, bijv. in het kader van het 25-jarige bevrijdingsfeest, betogen, dat we nog lang niet bevrijd zijn, en daarmee roepen om meer „vrijheid“ voor zichzelf en voor anderen, dan roepen ze in feite om meer „macht“. Te meer als die roep gekoppeld wordt aan een verlangen om de structuur van de samenleving te veranderen.

Misschien worden er nu enkele paren links-libertijnse oren gespitst, en enkele ruggen gekromd waarop de haren zich loodrecht op de huid opstellen, terwijl even zo veel ademtuchten sissend tussen tong en verhemelte ontsnappen. De bezitters van die lichaamsdelen en slakkers van samengeperste zuchten kunnen hun agressie beter voor iets anders bewaren. Er is niets verkeerts in het streven naar een evenwichtiger machtsverdeling. Alleen lijkt me de manier van stellen eerlijker, en ook duidelijker.

Maar een mens is nog niet vrij als hij zijn wil kan doorzetten, als die wil op zijn beurt weer door iets anders bepaald is dan door hemzelf. Dit is de moeilijke kant van vrijheid: de noodzaak om zelfstandig te zijn.

Wanneer iemand zijn doeleinden door anderen laat voorschrijven, dan zal het duidelijk zijn, dat hij zich „laat gebruiken“. Hij zal het zelf ook snel in de gaten krijgen, en zich inderdaad niet vrij voelen.

Maar menselijke strevingen worden veel minder rechtstreeks door anderen bepaald, dan wel door normen en tradities. Dat zit zo:

Je zou kunnen zeggen, dat normen en tradities er zijn om het de mens gemakkelijk te maken. Normen en tradities vertegenwoordigen de kennis, die anderen (vaak vroegere generaties) door ervaringen in de strijd

om het bestaan hebben opgedaan. Door je aan de norm te houden, ben je er zeker van dat je het leven houdt, en wel op het niveau van vroegere generaties. Dat wil zeggen: als alle andere omstandigheden gelijk blijven. Met tradities en normen bij de hand hoeven we niet meer zo erg lang na te denken. Zonder tradities en normen zouden we vanaf het niveau van de aap (dan wel van Adam en Eva) ¹⁾ opnieuw moeten beginnen. Tradities en normen zijn dan ook instrumenten, die we gebruiken om onze doeleinden te bereiken. Ze geven ons vrijheid in de zin van macht. Dat wil zeggen: Zolang alle andere omstandigheden gelijk blijven.

De gein zit natuurlijk in het „zolang alle andere omstandigheden gelijk blijven“. Dat laatste gaat alleen op voor niet veranderende samenlevingen. Je weet wel: van die tevreden negerstammen met hun tam-tam. In iedere andere samenleving is het toch wel nuttig om met „veranderende omstandigheden“ rekening te houden.

„Veranderende omstandigheden“ kunnen mensen nieuwe mogelijkheden geven om, b.v. zich te uiten of om zich te verrijken — in het algemeen: om een beter leven te gaan leiden. Maar evengoed kunnen door het veranderen van omstandigheden zulke mogelijkheden ontvallen. In beide gevallen is het raadzaam om niet klakkeloos de geldende normen en tradities te blijven volgen.

In het laatste geval — wanneer mogelijkheden verdwijnen of uitgeput raken — dan loopt de zaak scheef als je traditioneel blijft handelen. Terwijl ik dit schrijf, is er om mij heen weer een grote hoeveelheid „smog“ gevormd. De mogelijkheden voor vestiging van vuile industrie in het Rijnmondgebied zijn uitgeput. Door gaan zal eerst tot kleine, maar daarna tot steeds grotere rampen gaan leiden. Vestiging van Hoogovens in de Maasvlakte zou „normaal“ zijn: d.i. volgens de normen van een expanderende industriële samenleving ²⁾. Maar we zijn nu op het punt gekomen, dat we beter van die normen af kunnen gaan wijken. Als onze gezondheid ons tenminste lief is.

In het eerste geval — wanneer „veranderende omstandigheden“ ons méér mogelijkheden geven — dan is het misschien niet rampzalig om de normen te volgen, maar wel erg dom. Immers, die „mogelijkheden“ vertegenwoordigen weer een stuk vrijheid in de zin van macht — die als prettig te ervaren is.

Een voorbeeld is het geval van de seksuele revolutie, waarop ik in mijn „Pleidooi voor gele plekken . . .“ in het juli-nummer van Libertijn al inging. Door zaken als veranderende inzichten over de zgn. schadelijkheid van seksueel gedrag, openbare verspreiding van middelen, minder strenge controle en straffen (en afschaffing daarvan) op zaken als „gelegenheid geven“, komt er voor de mensen een stuk ruimte vrij om zich te uiten. Door zich aan de nog steeds geldende normen te houden laat men die vrijheid ongebruikt liggen. Normen zijn dan geen vrijheid vergrotende „instrumenten“ meer, maar struikelblokken op de weg naar meer vrijheid. Normen bepalen hier het streven van de mens. Hij zou wel meer willen, maar hij kan niet omdat . . . Ja, waarom eigenlijk? . . . Laten we maar zeggen: Omdat een stelsel van normen, dat hem met de paplepel ingegoten is, hem er nog van weerhoudt.

AAN ... EEN ... LOGICUS

Wij moeten ons niet met de Amerikaanse politiek in Vietnam bemoeien want Amerika bemoeit zich ook niet met de Nederlandse politiek.

Een echtpaar dat ik erg goed ken wilde aanvankelijk het vijfde kind laten aborteren, maar dat hebben ze toch maar niet gedaan en ze vinden het nu nog een aardig kind ook.

Om mager te blijven eet ik altijd calorie-arme margarine op brood. En dan bak ik er een eitje op, weet je wel, met een paar plakjes spek er onder. En een lekker potje bier er naast.

Ik ben tegen abortus want dat is moord, maar dat langharige werkschuwe tuig moeten ze maar de hersens inslaan.

Laten die langharige en ongewassen lui, die zo tegen de luchtverontreiniging demonstreren zich zelf maar eens wassen dan zou het hier al heel wat lekkerder ruiken.

Het is nog altijd dank zij de NATO dat wij de vrijheid hebben om kritiek te hebben op de NATO, begrip je. Daarom mag je geen kritiek hebben op de NATO.

Maar ja, zij kwam uit een ander land, en was natuurlijk niet zo zindelijk als de Nederlanders. Daarom moest zij zich wel vaak wassen.
(Mutatuli: Woutertje Pieterse)

Ik zag eens een homofiel, en die was scheel, dus alle schelen zijn flikkers. Jij bent niet scheel, dus jij bent lesbisch.

Philips batterijen, ...
Tja, die moeten wel goed zijn.

Hoogovens werken luchtverontreiniging tegen; ga maar na: Smog ontstaat door inwerking van zonlicht op uitlaatgassen. Hoogovenstof absorbeert het zonlicht. Dus ...

?

?

VALSE PROFEET!

Waarom dan, o mensen, neemt Gij niet kritisch afstand van Uw daden, vraagt Gij Uzelve niet „Wat doe ik toch?” — en doet dan wat anders, als blijkt, dat het beter kan?

Ik denk, dat het niet alleen luiheid en sleur is. Normen betekenen op den duur meer, dan alleen een hand-leiding om een bepaald doel te bereiken. Allen bij elkaar betekenen zij zekerheid. In hun totaal bouwen zij de wereld op. Dank zij normen weet je precies wat je te wachten staat; wat je wel kunt doen, en wat je niet meer kunt doen. Relativeren van normen betekent

onzekerheid en avontuur: Je kunt er als een God uit komen, maar je kunt ook akelig hard je hoofd stoten — en dat doet zeer. Avontuur is tegelijk aantrekkelijk en afschrikwekkend. Voor sommigen is het meer aantrekkelijk dan afschrikwekkend, maar voor velen is het omgekeerde waar. De meeste mensen weten liever wat ze hebben — of eigenlijk: denken liever te weten wat ze hebben.

Onderschat dit niet, Progressieven! Te veel tegelijk relativeren is gevaarlijk. Weet je, de dood relativeert alles tegelijk. Persoonlijk geloof ik, dat we daarom allemaal zo bang zijn voor de dood.

Het is deze angst om in het donker te springen, die ons allen — zij het de Telegraaflezer meer dan de Kabouter — belemmert, om ons werkelijk vrij te maken van onze culturele erfenis, en om gedragsregels — want dat zijn normen — te beschouwen als een nuttige hand-leiding zonder absolute geldigheid.

En dat is dan de vervelende kant van vrijheid: Wat Fromm noemde „The fear of freedom.

Gerrit

1) Rotterdammers kunnen hierin desgewenst een dubbelzinnige opmerking zien.

2) Laat de sociologen onder de lezers nou niet gaan emmeren over „dat er ook een structureel aspect aan zit”. Dat weet ik ook wel, maar dat is hier niet relevant en dit stuk wordt al zo lang.

...
**uw
zekerheid:
onze
normen!
!!!!**

Ik ken een mooi verhaal, vroeger vertelde men het mij op school. Het stond in een dik zwart boek: Er was eens een man die reeds op hoge leeftijd was, toch had hij nog geen kinderen mogen verwekken. Reeds lang had hij dan ook de hoop opgegeven ooit een nageslacht te krijgen. Maar de wegen van God zijn ondoorgrondelijk: een wonder geschiedde. Zie: God was hem genadig, z'n vrouw vertelde hem dat zij een kind verwachtte. De oude man was blij en hij dankte de Here.

Later baarde zijn vrouw hem een zoon. De oude man was blij en hij dankte de Here. Zijn zoon groeide op en werd een flinke jonge man. Doch op een dag sprak de Here: „Ga de berg op en offer je zoon aan de Vader”. De oude man was de Heer onderdanig, dus hij sprak: „Uw wil geschiede”. Hij ging de berg op en bouwde een stenen altaar. Hij greep zijn enig geboren zoon, bond hem vast en legde hem op het altaar. Hij greep zijn mes en hief het hoog op om zijn zoon te doorsteken. En hij sprak: „Aanvaard mijn offer oh Heer”. Maar zie: Een engel daalde neer uit de hemel en greep de arm van de oude man zodat hij zijn zoon niet kon doorsteken. En de Here sprak: „Ik wilde u slechts op de proef stellen om te zien of U aan mijn wetten onderdanig was. Maak uw zoon dus los en laat hem vrij. En zo geschiedde. De zoon van de oude man groeide op en zijn nageslacht was talrijk.

dit is een oud verhaal

Ik ken een afschuwelijk verhaal. Dagelijks lees ik het in de krant:

Er was eens een oude man. Hij woonde met zijn vrouw in een leuk 5-kamerflatje. Voor de deur stond een auto, waarin hij met zijn vrouw op zondag ging rijden. Hij vond het jammer dat hij geen kinderen had. Hij ging naar de dokter, die gaf hem hormoon injecties. De medische wetenschap staat voor niets. Zijn vrouw vertelde hem op een goede dag dat zij in verwachting was. De oude man was blij en hij bedankte zijn dokter. Later bracht zijn vrouw een wolk van een zoon ter wereld. En weer bedankte de oude man zijn dokter, die hem toch maar mooi geholpen had. Zijn zoon groeide op en werd een flinke jongeman. Doch op een dag zei de president: Roep uw zoon bij U, en stuur hem ten strijde, laat hem vechten voor de vrede. En dat gebeurde want de oude man was onderdanig aan de wetten van de president. De oude man riep zijn enig geboren zoon bij hem en zei: „Zoon ga vechten voor de vrede, geef er desnoods je leven voor”. En de zoon ging vechten voor de vrede en gaf er zijn leven voor.

dit is een jong verhaal

Het is zo triest dat een president niet over engelen beschikt.

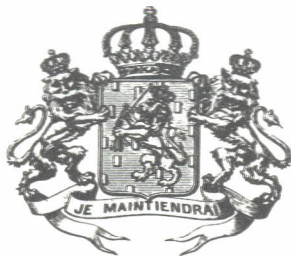
Hans Nieuwland

HUM..... GEVO?

door lex hegt

Medio juli vond in het humanistisch vormingscentrum „Het Coornherthuis“ te Driebergen een tweedaags congres plaats met als onderwerp: inhoud, doel en methoden van de humanistische geestelijke verzorging in de Nederlandse strijdkrachten. Hier werd aan de hand van een concept-rapport „van de raadslieden“ over gediscussieerd door de 38 deelnemers, nl. 23 dienstplichtigen als zgn. vertegenwoordigers van alle door de human. g.v. bestreken rayons, negen raadslieden (incl. de hoofd-raadsman, de heer H. Lips) en zes beroepsmilitairen.

Genoemd rapport begint met een „beknopte schets van de maatschappelijke ontwikkeling“ en de gevolgen hiervan op de krijgsmacht, de geestelijke verzorging en de deelnemers hieraan, meestal alleen dienstplichtigen. Er werd lang gedebatteerd over een eventueel verband tussen de welbekende „informatie-explosie“ en het onderwijs, beide natuurlijk van grote invloed op de g.v. (ook wel GEVO genoemd). Voorts werd hier, maar ook verder in het rapport, door amendementen van enkele dienstplichtigen de rol van „DE jongeren“ bij de behoefte aan inspraak, de wil tot hervorming e.d. gelukkig wat minder benadrukt. Na de maatschappij-schets besprak men het doel van de gevo, alsmede de democratisering in de strijdkrachten. Hierbij is tot veler genoegen „de plenaire vergadering“ in zes groepjes gesplitst, waarbij zoveel mogelijk alle categorieën vertegenwoordigd bleven. De belangrijkste conclusie van mijn groep, die onder meer in het rapport tot uitdrukking komt, was wel: Wil de g.v. een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan de democratisering in het leger, dan moet ze allereerst zelf gedemocratiseerd zijn, waarbij verder alle „partijen“ aanwezig of althans vertegenwoordigd moeten zijn (zoals b.v. op dit congres, dus behalve dienstplichtige, ook vrijwillig dienende militairen, en eventueel belangstellende burgers), terwijl zulke bijeenkomsten het beste gezamenlijk (katholieken, protestanten en humanisten) kunnen plaatsvinden. Terecht werd eraan getwijfeld, of dit alles in de praktijk wel te verwezenlijken is, maar 't valt in elk geval te proberen!

Ook kwam even de methodiek van de g.v. aan bod: vooral het Humanistisch Thuisfront kampt met een gebrek aan financiën, waardoor b.v. het gebruik van audio-visuele middelen door de raadslieden meestal niet mogelijk is. Hoe dan ook, het zou niet gek zijn als de aanpak van hun „lessen“ (beter: bijeenkomsten) wat „populairder“ werd. Hierna bracht men de drie zgn. hoofdelementen van de „humanistische gedachtengang“ ter sprake, met de voor mij welhaast gebruikelijke redetwisten rondom overigens zeer verheven zaken als vrijheid en verantwoordelijkheid, tolerantie en gelijkheid, e.d.

Belangrijker in verband met dit congres leek me echter de discussie omtrent de positie van de geestelijk verzorger in het algemeen, en die van de raadsman in het bijzonder, binnen de strijdkrachten. Zoals nog onvoldoende bekend is zijn g.v.ers geen militairen, maar burger-ambtenaren in militair uniform, waarbij de rangonderscheidingstekens alleen de salarisschaal (van kapitein tot kolonel) aangeven. Vroeger fungeerden de geestelijke verzorgers voornamelijk als „moreels-officieren“, maar dat is gelukkig sterk veranderd. In het rapport is uiteindelijk ook na lange debatten een passage van de volgende strekking opgenomen:

„De geestelijk verzorger is er voor de man en niet voor „het apparaat“. Natuurlijk moet hij rekening houden met de situatie, waarin die man leeft. Dat kan in de militaire samenleving leiden tot verzet tegen dat apparaat of tegen de manier waarop het funktioneert“.

Tevens werd in dit verband gesproken over het dragen van het uniform door de g.v.ers. Na een stemming bleek vrijwel iedereen in elk geval de rangonderscheidingstekens te willen zien verdwijnen, terwijl een grote meerderheid het aan de desbetreffende geestelijk verzorger over wil laten, of hij zich in militair uniform of in burgerpak wenst te kleden. De heer Lips en enige anderen zijn ervóór, in vredetijd ALTIJD in burger te lopen, terwijl er voor oorlogstijd speciale, maar beslist geen militaire, uniformen beschikbaar zouden moeten zijn.

Aan het slot van het rapport worden nog enkele suggesties voor een nieuwe opzet van de gevo gedaan, die een soort samenvatting van het voorgaande vormen: zo wordt b.v. weer aangedrongen op VRIJWILLIGE deelname door dienstplichtige EN vrijwillig dienende militairen; verder zegt men nogmaals iets over mogelijkheden tot samenwerking en het stimuleren van de democratisering, en organisatorische vernieuwingen van de g.v. Moeilijkheid voor „de humanisten“ hierbij is, dat men een nogal machteloos makende minderheidspositie t.o.v. de andere thuisfronten inneemt: van de ca. 270 geestelijke verzorgers zijn er slechts 12. (twaalf!) raadsman, die elk een groot „rayon“ te verzorgen hebben met gemiddeld ongeveer 550 deelnemers, tegenover de aalmoezenier en de predikant ca. 200 man.

Niemand, ook ik niet, heeft echter de zeer fundamentele vraag aan de orde gesteld, of het wel zinvol is een sterk in het leger geïntegreerde geestelijke „verzorging“ te handhaven, of dat het misschien beter is dit, VOORZOVER DAAR ALTHANS BEHOEFTE AAN BESTAAT, geheel buiten de krijgsmacht te organiseren.

Toch maar weer even het gironummer van het Humanistisch Thuisfront: Bussum: 20540; en van het Coornherthuis: Hoofdsträt 84, Driebergen: 630785. (Voor het goede doel, zullen we maar zeggen).

OVER ONTWIKKE- LINGSSAMEN- WERKING

De ideeën over sociale rechtvaardigheid, die zowel in de Derde Wereld (denk aan president Nyerere van Tanzania en mevrouw Indira Ghandi van India) als in het westen hun intrede hebben gedaan, vormen de aanleiding om te komen tot een ontwikkelingsbeleid. Deze gedachte is op zichzelf niet nieuw. In het westen hebben we (op nationaal nivo bekeken) de armoede uitgebannen, en ook al is dat voor sommige groepen nog wat magertjes, er bestaat voor iedereen een soort „verzorging van de wieg tot het graf“. Rijk is dat verantwoordelijkheidsgevoel slechts tot de grenzen van ons eigen land? — Dat lijkt wat benauwend, temeer daar we in een overmoedige bui ook nog eens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens hebben ondertekend.

ART. 25.1

een ieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder begrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en noodzakelijke sociale diensten, alsmede het recht op voorziening in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, overlijden van de echtgenoot, ouderdom of een ander gemis aan bestaansmiddelen ontstaan ten gevolge van omstandigheden onafhankelijk van zijn wil.

Deze RECHTEN scheppen voor de RIJKE de verplichting om mede te werken aan verwezenlijking ervan. Op basis van dit algemeen aanvaard (?) principe komt men tot de konklusie, dat er voorwaarden gesteld moeten worden aan de sociale structuur van een land, opdat er garansies aanwezig zijn, dat de samenwerking tussen rijke en arme landen de sociale rechtvaardigheid bevordert.

Verdere uitwerking van het principe van sociale rechtvaardigheid leidt tot een formulering van internationale samenwerking, welke betrekking heeft op hierna te noemen factoren. Enkele punten zullen worden aangestipt met een stellingname, verdere uitwerking is in dit kort bestek onmogelijk en is reeds door vele anderen gedaan.

1 HULPVERLENING; hierbij komen problemen aan de orde van multilaterale en bilaterale hulp (in de huidige situatie blijkt, dat verreweg het grootste gedeelte bilaterale hulp is — de macht van de westerse landen is in deze bijzonder groot) technische hulpverlening (tot nu toe slecht op gang gekomen en komt niet goed tot zijn recht vanwege politieke afhankelijkheid — problemen van de internationale organisaties, denk aan de FAO) partikuliere en overheidshulpverlening (koördinatie-moeilijkheden die de efficiënsy bedreigen) investeringen van het bedrijfsleven (vaak blijkt de macht van het bedrijfsleven, gesteund door overheden van westerse landen de oorzaak te zijn van een slecht op gang komen van het ontwikkelingsproces).

2 HANDELSPOLITIEK; tarievenpolitiek, d.w.z. bescherming van industriële en agrarische produkten, voorkeursrechten voor bepaalde landen (door EEG), blokvorming (door Common Market), funktioneert zodanig, dat er sprake is van bescherming van de eigen produktie en belemmering van het ontwikkelingsproces.

3 PRODUKSIESTRUKTUUR; 't probleem van kapitaal- en arbeidsintensieve industrie (voorbeeld: katoenindustrie hoort in ontwikkelingslanden) — door de huidige politiek wordt de niet-optimale westerse produktiestructuur in stand gehouden vanwege vermeend eigenbelang zonder rekening te houden met de theorie van de internationale arbeidsverdeling.

4 GEZAGSSTRUKTUUR; de VN is slechts een vrijblijvend praatorgaan zonder supranationale bevoegdheid i.p.v. een doeltreffend politiek orgaan; door de machteloosheid en het politiek gewauwel blijken de beslissingen te liggen bij hen die de meeste macht (= geld) hebben — ook deze structuur funktioneert in het voordeel van de rijke landen.

ooo

Het begrip „sociale rechtvaardigheid“ krijgt nu een politieke inhoud; n.l. het verwezenlijken van rechtvaardige welvaarts- en machtsverhoudingen.

Nu trachten we aan te sluiten bij het ratjetoe van Gerard Mathôt. Hij stelt in zijn eerste alinea, dat er in Nederland een volksdeel (dat is wel heel wat!) bestaat van links georiënteerde, emosionele, geëngageerde, goedbedoelende mensen, die het tot ontwikkeling brengen van „volkeren aller landen“ propageren met eenvoudige rekenreeksen, met welwillend paternalisme en betutteling door het westen.

Deze bewerking kan amper serieus genomen worden. Er zijn in Nederland mensen, die op grond van een betrokkenheid bij de „wereldsituatie“ een analyse opstellen van de huidige welvaarts- en machtsverhoudingen.

In de konklusie stelt Gerard Mathôt, dat deze aangehaalde instelling verwerpelijk is en dat de ontwikkelingslanden alleen belang hebben bij de wil zichzelf te ontwikkelen, deskundigheid, voorbehoedsmiddelen en stuw-dammen.

Het moet wel duidelijk zijn, dat de ontwikkelingslanden allerminst gediend zijn met enkel deskundige technische hulp (over paternalisties gesproken!). Uit bovenbeschreven analyse blijkt, dat ontwikkelingslanden gediend zijn met wijziging van nasionale en internationale structuren, opdat de mogelijkheid aanwezig is om een wil tot zelfontwikkeling aan te wakkeren (de kulturele revolutie en community development programma's zijn goede voorbeelden). Bovendien moeten door deze structuurwijzigingen de belemmeringen van de internationale westerse wereld weggenomen worden en tevens de nasionale belemmeringen, welke door politieke stromannen gevormd worden, die passen in onze westerse kapitalistische internationale machtsstructuur.

betty gerritsen
leo van velzen

wij raden Gerard Mathôt als basisliteratuur aan:
„Rijke en Arme Landen“, Dr. H.M. de Lange
(uitgever „Het Wereldvenster“, Baarn).

MIDDELBURG, zoekje daar een open kamer? De redactie kan je helpen aan het adres van een progressieveling in die stad.

een beetje geouwehoer

Je weet natuurlijk al lang dat er in ons landje een hoop gekke dingen gebeuren. Er waren b.v. eens een stelletje aardige mensen, die in Den Haag een kamp kraakten, waar jonge meisjes hun puberteitsjaren vergalden door over de koude grond te tijgeren, daarbij hun borstjes aan gemene, scherpe steentjes openhalend. Toen ze hier erg moe van geworden waren, hebben ze het kamp verlaten en de wind en regen vrij spel gegeven in de aanwezige barakken. Goed, toen werd het dus gekraakt. Mensen die voorheen in een krot woonden konden nu in zo'n barak gaan wonen. Er waren ook mensen die op vakantie waren, en die echt geen zin of geen geld hadden om een dure kamer in een of ander aftands hotel te huren. Ze konden nu naar dit kamp toegaan om daar te logeren. Verder was er nog een krèche ingericht en een leuke goedkope kroeg, allemaal fijne dingen dus. Zo leefde een groepje mensen heel tevreden en gelukkig. Maar als het eenmaal zo ver is gekomen komt er altijd een engertje roet in je geluk strooien. En ja hoor, het gebeurde ook dit keer. Ze waren heel dapper met z'n honderden gekomen: Een spel voor

honderd engertjes en een paar leuke gelukkige mensen. Nou je snapt het wel: de engertjes wonnen weer eens. De gelukkige mensen waren niet langer gelukkig, de engertjes bleven engertjes. Het hoogtepunt van het spelletje was wel een bulldozer die het kamp voorgoed kraakte. Ja joh, dat kan toch niet anders: over tien jaar moet er op de plaats waar het kamp nu staat misschien een ziekenhuis komen, en bovendien is het zo'n nette buurt (Zelfs loco-burgemeester Dankelman woont er, ken je nagaan! ! !).

Maar ik wil je nog wat gek vertellen, moet je horen: Je weet toch wel van die dolle mina's, van die schreeuwende vrouwen die donkere weggetjes onveilig maken omdat je nooit weet of je als knappe jongeling niet onteerd zal worden. Ze schreeuwen over gelijke lonen voor vrouwen en zo en over vrouwen die gediscrimineerd zouden worden. Maar vooral: ze schreeuwen. Daarom zag ik dat allemaal nooit zo zitten, van die lonen en die discriminatie. Dat was natuurlijk wel mijn schuld, want het blijkt toch wel waar te zijn. Maar van de andere kant werd ik er altijd zo moe van om naar die dolle mina's te luisteren. Ze schreeuwen zo, hè. En als er iemand hard schreeuwt beseft hij (of zij) volgens mij terdege dat hij (of zij) ongelijk heeft. Dus vandaar dat ik dat nooit zo zag zitten van die gediscrimineerde vrouwen en zo. Maar toch is er wel vrouwendiscriminatie. Laatst vertelde een heel lief meisje me een grappig verhaal. Ze praatte heel rustig, dus het zal wel waar zijn. Ze vertelde me dat ze op het kantoor van een uitgeverij werkte. Ze gaven er een maandblad uit dat door, zoals het heet, „De Nederlandsche Zakenwereld“ gelezen wordt. Het heet daarom heel toepasselijk „Succes“. Ze hebben ook no zoiets als een boekenclub, maar over dat soort organisaties is al meer dan genoeg geschreven en gezegd zodat ik hier over verder maar niet zal spreken. Maar we hadden het over een lief meisje. Dat meisje mocht daar op dat kantoor niet roken, misschien begrijpelijk. Het was immers een kantoor van een uitgeverij en misschien was er ook nog een drukkerij aan verbonden waar veel papier lag en zo, je begrijpt het wel: de rode haan.

Maar, wat minder begrijpelijk is, is dat er alleen een rookverbod voor de dames blijkt te bestaan. De heren kunnen er naar hartelust roken. Ja, eh . . . nu gaat het dus wel een beetje naar discriminatie ruiken. Een leerling-krullenjongen van 16 jaar kan naar hartelust sjekies draaien en ze zelfs aansteken en oproken, terwijl een moeder van twee kinderen die al jaren bij het bedrijf werkt naar de plee moet om een Peter Styvesant te roken.

Dat vind ik toch gek, dacht een jongen die ook op dat kantoor werkte. Hij stelde een mooi verzoek op om dat, ondertekend door een groot aantal mensen van dat kantoor, de directie aan te bieden. (Een typisch humanistische daad, opkomen voor de ander! ! !). Toen de directeur dit merkte dacht hij: „Dit vind ik gek“ en de humane jongen werd op staande voet ontslagen. Zo geschiedde.

De rest van het personeel werd te verstaan gegeven dat als zij zouden tekenen zij dan de weg van de jongen, naar buiten de grote wrede wereld in, zouden volgen. Het personeel nam het niet en wilde een stukje schrijven in „Succes“. Maar dit werd geen succes. De directeur sprak tot het personeel: In „Succes“, ons mooie blad, wordt niets door het lagere personeel geschreven“.

Zo geschiedde, dat vind ik toch gek.

